

Nr 12.

Utlåtande i anledning av väckta motioner om upphävande av regleringen av rundvirkesexporten.

I två inom riksdagen väckta, till bankoutskottet hänvisade likalydande motioner, nr 296 i första kammaren av herr *Ohlsson, Ebbe, och herr Eskilsson* samt nr 113 i andra kammaren av herr *von Seth m. fl.*, har hemställts, att riksdagen måtte uttala att regleringen av rundvirkesexporten snarast bör upphävas.

Beträffande motiveringen för motionerna får utskottet hänvisa till motionen II: 113.

Över motionerna har i vederbörlig ordning yttrande inhämtats från *kommerskollegium, domänstyrelsen, skogsstyrelsen och statens handels- och industrikommission, varjämte Sveriges allmänna exportförening, Sveriges industriförbund och Sveriges skogsägareföreningars riksförbund* beretts tillfälle avgiva yttrande i ärendet.

Vid kommerskollegii yttrande är fogade yttranden från *handelskamrarna i Jönköping, Karlstad, Gävle, Sundsvall och Luleå, Svenska propsexportörernas förening* ävensom ett genom *Skogsindustriernas samarbetsutskott* avgivet gemensamt yttrande från *Svenska cellulosaföreningen, Svenska pappersbruksföreningen, Svenska trämasseföreningen och Svenska trävaruexportföreningen.*

Motionen har tillstyrkts av domänstyrelsen, skogsstyrelsen, handelskamrarna i Karlstad, Gävle, Sundsvall och Luleå, Svenska propsexportörers förening och Sveriges skogsägareföreningars riksförbund.

Kommerskollegium, statens handels- och industrikommission, handelskammaren i Jönköping, Sveriges allmänna exportförening, Sveriges industriförbund och Skogsindustriernas samarbetsutskott har avstyrkt motionen.

Sedan Kungl. Maj:t genom beslut den 23 januari 1953 lämnat en av statens handels- och industrikommission den 13 januari gjord framställning om upphävande av regeln att för licensgivning skulle gälla att partierna skulle ha högst 25 procent graninblandning utan erinran har motionärernas önskemål i vad de avser den s. k. granregeln blivit tillgodosedda. Vad gäller licensgivningen i övrigt har denna i remissyttrandena huvudsakligen be-

dömts ur råvaruförsörjnings- samt skogsvårds- och sysselsättningssynpunkt ävensom med hänsyn till önskvärdheten att av handelspolitiska skäl upprätthålla densamma.

Domänstyrelsen har bland annat uttalat:

Styrelsen finner att det skäl, som skulle tala för att regleringen av exporten av rundvirke bibehålles, vore att tillgången på råvara för täckande av framför allt den inhemska massaindustriens behov vore otillräcklig och att sålunda av denna anledning risk föreläge för produktionsminskning av massa. Någon brist på råvara för massaindustriens räkning synes emellertid icke kunna befaras inom den närmaste framtiden, särskilt då beträffande de södra delarna av landet, vilket bl. a. framgår av det betänkande, som Södra Sveriges skogsindustriutredning framlagt, »Barrskogstillgångarna och skogsindustriens råvaruförsörjning» (SOU 1952:15). Ej heller inom de norra delarna av landet torde enligt vad man kan bedöma någon brist framför allt på sulfatved behöva befaras. Beträffande det just nu aktuella läget föreligga svårigheter att finna avsättning för den kvantitet massaved som årligen normalt brukar avverkas. Detta har medfört, att de enskilda skogsägarna inskränkt sina avverkningar. Beträffande domänverkets massaved sker visserligen avverkningen av dylik ved, av bl. a. sociala skäl, i ungefär normal utsträckning, men styrelsen har sett sig nödsakad att i Norrland föreskriva upplagring av avsevärda kvantiteter massaved. I södra delarna av landet synes massaindustriens lager av råvara vara betydande och köplussten är mycket ringa. Sålunda har domänstyrelsen ännu icke kunnat träffa avtal om några leveranser till industrien i dessa delar av landet från säsongens avverkningar.

I detta sammanhang vill styrelsen påpeka, att flera av de stora massaindustrierna i betydande omfattning på export försålt props tillverkad av förefintliga massavedslager.

Av det sagda framgår att domänstyrelsen anser att för den närmaste framtiden fara icke föreligger för brist på råvara för massaindustriens behov, utan att det snarare synes föreligga risk för att man icke skall kunna vinna avsättning för allt det virke av smådimensioner, som bl. a. med hänsyn till skogsvårdande gallringar måste uttagas. Då lokalt sysselsättnings-svårigheter för arbetskraften föreligga, synes det ur arbetsmarknadssynpunkt angeläget att möjligheterna till ökade virkesuttag tillvaratagas.

Skogsstyrelsen framhåller, att så länge industriens totala kapacitet icke förmår utnyttja i mellersta och södra Sverige befintligt råvaruöverskott uppstår ett läge som kännetecknas av mindre goda avsättningsmöjligheter. Detta i sin tur återverkar enligt styrelsens mening på avverkningarnas omfattning främst sådana som ur skogsvårdssynpunkt är önskvärda, samtidigt som de kräver en större arbetsmängd per volymenhet än avverkningar i äldre och grövre skog. Det är sålunda ej endast ur skogsvårdssynpunkt utan även ur sysselsättningssynpunkt önskvärt, att gallringar i yngre skogar alltjämt kan fortgå. En fri export skulle åtminstone i någon mån underlätta utförandet av ovannämnda slag av avverkningar.

Sveriges skogsägareföreningars riksförbund har förklarat, att inköpsbehovet för skogsindustrierna i södra Sverige är mycket begränsat. I hela

landet anses föreligga svårigheter att finna köpare till sulfatved, som, om den avverkas, i stor utsträckning måste lagras hos producenterna. I ett sådant överskottsläge anser riksförbundet, att det icke minst ur sysselsättnings synpunkt är nödvändigt, att alla möjligheter för export av rundvirke utnyttjas.

Sveriges industriförbund har funnit, att exportregleringen för rundvirke med hänsyn till försörjningen med råvara kan vara av viss betydelse. En påtaglig knapphet på råvara anser förbundet föreligga för plywoodindustrien. Skulle export av furu- och björktimmer i för denna industri lämpliga dimensioner och kvaliteter komma i gång i större utsträckning, kommer råvaruförsörjningen att avsevärt försvåras.

Handelskammaren i Gävle har uttalat, att tillgången på rundvirke av gran — sulfitvirke — visat sig vara i knappaste laget för den svenska cellulosaindustrien, vilket bl. a. åskådliggöres av det förhållandet, att avsevärda kvantiteter rundvirke för cellulosaindustriens räkning under senare år måst importeras från Finland.

Försörjningssynpunkter på frågan har slutligen anlagts även av *Svenska propsexportörers förening*, som framhållit följande:

De i motionen gjorda uttalandena om de svenska skogsindustriernas för närvarande mycket goda försörjningsläge beträffande virkesråvarorna bekräftas till alla delar av våra medlemmar. Flertalet industrier torde vid årsskiftet 1952/53 ligga inne med betydande råvarulager, och några svårigheter att tillgodose ytterligare behov under innevarande år torde icke heller föreligga. Betecknande för situationen är att svenska skogsindustriföretag uppträtt som säljare av pitprops på exportmarknaden; massaved har därvid apterats till props. Ur försörjningssynpunkt föreligga därför icke några sakliga motiv för en fortsatt reglering av exporten av pitprops under innevarande år.

Uttalanden rörande de skäl av handelspolitisk natur vilka kan anföras för ett bibehållande av regleringen har bland andra gjorts av kommerskollegium, statens handels- och industrikommission samt Sveriges allmänna exportförening.

Kommerskollegium anför i detta sammanhang följande:

Skogsindustriernas samarbetsutskott har pekat på de restriktiva åtgärder beträffande importen av massa och papper, som tillämpades i flertalet av våra europeiska huvudmarknader, där samtidigt uppenbarligen tillätes och även i olika former direkt uppmuntrades en obegränsad import av massaved såsom råvara för egen pappersmasseindustri. Även Smålands och Blekinge handelskammare har framhållit, att det måhända rent handelspolitiskt torde vara av betydelse att exporten endast finge ske till vissa marknader, då det eljest lätt kunde inträffa att rundvirke utan begränsning finge exporteras till länder, som genom importrestriktioner i fråga om svenska skogsindustriprodukter försvårade varuutbytet med Sverige.

Så länge vårt handelsutbyte med andra länder regleras genom bilaterala avtal, är det givet att en så viktig råvara som rundvirket för vårt lands del utgör en betydelsefull faktor vid avtalsförhandlingarna, och såvitt kollegium

kan finna torde det åtminstone tills vidare anses önskvärt att dess ställning härvidlag icke rubbas.

Av *statens handels- och industrikommissions yttrande* torde följande få återgivas:

Att gå vidare på exportliberaliseringens väg och helt slopa licensförfarandet anser kommissionen ej lämpligt i dagens läge. Genom bibehållande av licensförfarandet lämnas myndigheterna sålunda möjlighet att noggrant följa exporten, vilket måste anses vara önskvärt med hänsyn till rundvirkets ur skilda synpunkter stora betydelse för landets ekonomi. Ett fullständigt frigivande av rundvirkesexporten skulle även kunna medföra svårigheter i fråga om avsättningen av förädlade skogsprodukter. Härtill kommer, att det jämväl i fortsättningen kan finnas lämpligt ur handelspolitisk synpunkt, att exporten av rundvirke är underkastad licenstvång.

Det rådande formella exportlicenstvånget för rundvirke är enligt *Sveriges allmänna exportförenings* uppfattning alltjämt av betydelse såsom förhandlingsvapen i förhållande till sådana länder vilka — samtidigt som de importerar svensk massaved — genom betydande tullar på massa och papper eller i annan form gynnar den inhemska industrien på dessa områden till förfång för svensk massa- och pappersindustri. Såsom exempel nämnes, att i Västtyskland utgår tull med 9 % för mekanisk massa jämte oblekt sulfitmassa och med 10 % för blekt massa samt med 12—28 % för papper, samtidigt som tullfrihet råder för rundvirke.

Utskottet. Motionärernas yrkande har genom att den s. k. granregeln upphävts i denna del blivit tillgodosett. Delade meningar har i de över motion avgivna remissyttrandena framförts rörande behovet att bibehålla licenstvånget för rundvirkesexporten. Såvitt utskottet på grundval av remissmyndigheternas uttalanden kan bedöma, måste landets försörjning med rundvirke numera anses så god, att någon reglering av försörjningspolitiska grunder icke skulle erfordras.

Utskottet har emellertid ansett sig böra även uppmärksamma de handelspolitiska skäl som av kommerskollegium och statens handels- och industrikommission m. fl. andragits för regleringens bibehållande. Enligt vad utskottet inhämtat tillämpas en liberal licensgivning utan kvotering för sedvanlig export till traditionella marknader för allt rundvirke av furu och gran.

Utskottet, som i princip anser att regleringar av denna art bör avvecklas så snart detta utan påtagliga olägenheter kan ske, vill understryka angelägenheten av att licensvånget för rundvirkesexporten liksom annan reglering på utrikeshandelns område icke bibehålles längre än som måste anses oundgängligen påkallat. Kungl. Maj:t synes därför när så befinnes lämpligt böra taga den av motionärerna berörda licensgivningen för rundvirkesexporten under förnyat övervägande.

Aberopande det anförda hemställer utskottet,
att riksdagen, i anledning av likalydande motionerna I: 296
och II: 113, må i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna
vad utskottet ovan anført.

Stockholm den 14 april 1953.

På bankoutskottets vägnar:

FRANS SEVERIN.

Närvarande:

från f ö r s t a kammaren: herrar Sundvik, Mogård*, Werner, Boo och Wehtje;

från a n d r a kammaren: herrar Severin i Stockholm, Nilsson i Landskrona, Sköldin, Gustafson i Göteborg, Persson i Norrby, Johanson i Kalmar, Magnusson i Tumhult och Boija.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.